

دانشنامه فلسفه استنفورد (۱۳)

بدن آگاهی

فردریک دو وینیمون

ترجمه مریم خدادادی

Vignemont, Frédérique de

سرشناسه: وینیمون، فردریک دو

عنوان و نام پدیدآور: بدن آگاهی / فردریک دو وینیمون: ترجمه مریم خدادادی.

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۱۰۷ ص.

فروست: دانشنامه فلسفی استنفورد؛ ۱۳ دبیر مجموعه مسعود علیا.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۱۳۶-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر ترجمه مقاله‌ای با عنوان «Bodily awareness» از

دایرةالمعارف «Stanford encyclopedia of philosophy» است.

موضوع: فلسفه - دایرةالمعارف‌ها

موضوع: خود آگاهی

موضوع: جسم و جان

موضوع: خود (فلسفه)

شناسه افزوده: خدادادی، مریم، ۱۳۶۳ - مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ب ۴ و ۹ B51

رده‌بندی دیویی: ۱۰۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۵۸۵۲۵۲

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Bodily Awareness

The Stanford Encyclopedia of Philosophy

Frédérique de Vignemont, Aug 9, 2011

این مجموعه با کسب اجازه از گردانندگان دانشنامه
فلسفه استنفورد (SEP) منتشر می‌شود.

انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای زاندارمیری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

دانشنامه فلسفه استنفورد (۱۳)

دبیر مجموعه: مسعود علیا

بدن‌آگاهی

فردریک دو وینیمون

ترجمه مریم خدادادی

چاپ اول

۱۶۵۰ نسخه

زمستان ۱۳۹۳

چاپ پُرمان

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹ - ۱۳۶ - ۲۷۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 278 - 136 - 9

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۶۰۰۰ تومان

فهرست

۷	پیشگفتار دبیر مجموعه
۱۱	درآمد
۱۳	۱. توصیف بدن آگاهی
۲۷	۲. نظریه های بدن آگاهی
۴۵	۳. بدن آگاهی و ادراک حسی
۵۳	۴. مکانمندی بدن آگاهی
۶۳	۵. حس مالکیت بدن
۷۳	۶. معرفت شناسی بدن آگاهی
۷۹	۷. نقش کارکردی بدن آگاهی
۸۵	۸. نتیجه گیری
۸۷	کتابنامه
۱۰۳	واژه نامه انگلیسی به فارسی
۱۰۵	نمایه

پیشگفتار دبیر مجموعه

بسیاری از کسانی که در ایران به نحوی از انحا کار فلسفی می‌کنند و با فضای مجازی اینترنت نیز بیگانه نیستند نام دانشنامه فلسفه استفورد^۱ را شنیده‌اند و چه‌بسا از این مجموعه کم‌نظیر بهره نیز برده باشند. این دانشنامه حاصل طرح نیکویی است که اجرای آن در سال ۱۹۹۵ در دانشگاه استفورد آغاز شد و همچنان ادامه دارد. به لطف کمک‌هایی که گردانندگان این مجموعه از آن‌ها برخوردار شده‌اند، متن کامل تمامی مقالات این دانشنامه در اینترنت به رایگان و به آسان‌ترین شکل در دسترس خوانندگان علاقه‌مند قرار گرفته است.

نگاهی به ساختار و مندرجات مقاله‌ها و مرور کارنامه نویسندگان آن‌ها، که عموماً در حیطه کار خویش صاحب نام و تألیفات درخور اعتنا هستند، گواهی می‌دهد که با مجموعه‌ای خواندنی مواجهیم. مجموعه‌ای که غالباً مدخل‌های مناسبی برای ورود به گستره‌های متنوع تأمل فلسفی به دست می‌دهد. به این اعتبار، می‌توان به جرئت گفت کسی که می‌خواهد اولین بار با مسئله یا مبحثی در فلسفه آشنا شود، یکی از گزینه‌های راهگشایی که پیش رو دارد این است که ابتدا به سراغ مدخل یا مدخل‌های مربوط به آن در این دانشنامه برود.

دانشنامه فلسفه استفورد (به سرپرستی دکتر ادوارد ن. زالتا^۲)

1. *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (SEP)

2. Edward N. Zalta

افزون بر این که پیوندی فراگیر میان فضای دانشگاهی و عرصه عمومی برقرار کرده، ویژگی‌های درخور توجه دیگری هم دارد. حجم بسیاری از مقاله‌های این دانشنامه چشمگیر است. ظاهراً دست نویسندگان در شرح و بسط کثیری از موضوعات و مباحث باز بوده است. دیگر این که در کنار مدخل‌های نام آشنا گاه به موضوعات و مسائل کم و بیش بدیعی پرداخته شده است که شاید در نظر اول ورودشان به دانشنامه‌ای فلسفی غریب بنماید و در عین حال خواننده را به بازاندیشی دربارهٔ دامنهٔ تفکر فلسفی و نسبت آن با زیست‌جهان خویش فراخواند. کتابنامه‌های مندرج در پایان مقاله‌ها نیز، که معمولاً به دقت تدوین شده‌اند، یکی از محسنات این دانشنامه است که به‌ویژه به کار دانشجویان و محققانی می‌آید که می‌خواهند در زمینه‌ای خاص پژوهش کنند. این را هم نباید از نظر دور داشت که خاستگاه این دانشنامه به هیچ روی موجب نشده است که متفکران و مباحث فلسفهٔ قاره‌ای نادیده گرفته شوند.

انتشار تدریجی این دانشنامه به زبان فارسی و فراهم کردن امکان مواجههٔ شمار هرچه بیش‌تری از خوانندگان علاقه‌مند با آن، چه بسا استمرار همان غایتی باشد که مورد نظر بانیان این طرح بوده است. بر این اساس، در گام نخست انتخابی اولیه از میان چند صد مدخلی که در دانشنامه آمده است صورت گرفته و کار ترجمهٔ آن‌ها به سعی مترجمانی که با این طرح همکاری دارند به تدریج پیش می‌رود. ترجمهٔ کل دانشنامه البته غایتی بلندپروازانه است، به‌ویژه با توجه به این که هنوز همهٔ مقاله‌های آن به نگارش در نیامده‌اند. با این حال، تلاش بر این است که، در صورت فراهم بودن شرایط، انتشار این مجموعه استمرار پیدا کند و به سرنوشت مجموعه‌هایی دچار نیاید که آغازی چشمگیر داشته‌اند ولی دولتشان چندان پاینده نبوده است.

روال غالب این است که هر کدام از مدخل‌ها در یک مجلد منتشر شود. اما در مواردی که حجم یک مدخل از حداقل لازم برای این که به

هیئت مجلدی مستقل منتشر شود کم تر باشد، آن مدخل همراه با مدخل دیگری که با آن قرابت موضوعی دارد انتشار می یابد. به درخواست دکتر زالتا، نسخه اساس ترجمه ها آخرین ویراستی خواهد بود که در بخش آرشید دانشنامه درج شده است، و همین امر در چاپ های مجدد ترجمه ها مبنا قرار خواهد گرفت. در مرحله ویرایش، تمامی ترجمه ها سطر به سطر با متن انگلیسی مقابله خواهند شد تا عیار کار درخور این مجموعه باشد. در این میان تلاش می شود توازن شایسته ای میان احترام به سبک و زبان هر مترجم از یک سو و اقتضائات مجموعه از سوی دیگر به دست آید. طرح انتشار این مجموعه شاید فردی بوده باشد، اما اجرا و اتمام آن البته کاری جمعی است و با تلاش مشترک و همراهی دوستانی میسر می شود که به این کار دل می سپارند. افزون بر مترجمانی که در این طرح همکاری می کنند، سپاسگوار دیگرانی هستم که مساعدتشان پشتوانه اجرای شایسته آن است. به ویژه از دکتر زالتا و سایر گردانندگان دانشنامه قدردانی می کنم که اجازه دادند مجموعه حاضر به زبان فارسی منتشر شود. همچنین، باید یاد کنم از آقای امیر حسین زادگان، مدیر انتشارات ققنوس، که زمینه اجرای طرح را فراهم کردند؛ آقای دکتر سید نصرالله موسویان، که یاری بی دریغشان برای این مجموعه بسیار مغتنم بوده است؛ آقای احمد تهوری، مدیر روابط عمومی انتشارات، که در تسهیل ارتباطات نقش مؤثری داشته اند؛ و آقای جهانگیر ملک محمدی و یکایک همکاران ایشان در بخش فنی انتشارات، که می کوشند این مجموعه با شکل و شمایلی درخور منتشر شود.

مسعود علیا

زمستان ۹۲

[درآمد]

ما از بدنمان آگاهییم. من با گشودن چشم‌هایم جهان را می‌بینم و در حین انجام دادن این کار حرکت پلکم را احساس می‌کنم. احساس می‌کنم پاهایم روی هم می‌افتند و دستم بالا می‌رود؛ احساس خستگی و تشنگی می‌کنم؛ احساس سرما می‌کنم؛ احساس می‌کنم دندان‌هایم به هم می‌خورند؛ پشتم می‌خارد. نحوهٔ رابطهٔ ما با بدنمان، از جمله نحوه‌ای که آن را ادراک می‌کنیم، کنترل می‌کنیم و به نحو انفعالی به آنچه برای آن رخ می‌دهد واکنش نشان می‌دهیم، متفاوت با نحوهٔ ارتباط ما با دیگر اشیاست.

فیلسوفان به بدن آگاهی، به رغم پرمایگی‌اش، توجه نسبتاً اندکی مبذول داشته‌اند؛ در این میان البته پدیدارشناسان به نحو درخور توجهی استثنا هستند. با این حال، عصب‌روان‌شناسان و روان‌پزشکان، از رهگذر انواع گسترده‌ای از اختلال‌ها به پدیدارشناسی چندوجهی بدن آگاهی پرداخته‌اند. به‌علاوه، بررسی بدن به‌تازگی در عصب‌شناسی شناختی رواج یافته است. بررسی خطاهای حسی بدنی، طیف گسترده‌ای از

پرسش‌های فلسفی دربارهٔ سازوکارهای زیربنایی خودآگاهی بدنی پدید آورده است.

مفهوم بدن آگاهی محل تلاقی بحث‌های فلسفی دربارهٔ خود، عمل و مکان است. این مدخل بر دو پرسش مهم تمرکز خواهد کرد: (۱) بدن آگاهی ما چه تفاوتی با آگاهی از دیگر اشیا دارد؟ (۲) عمل و بازنمودهای ذهنی بدن چه نقش‌هایی در بدن آگاهی دارند؟